

TÜRKMENISTANYŇ K A N U N Y

Türkmenistanyň Adatdan daşary we Doly ygtyýarly Ilçisi hakynda (rejelenen görnüşi)

(Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary, 2016 ý., № 4, 161-nji madda)

(Türkmenistanyň 30.11.2024 ý. № 137-VII Kanuny esasynda girizilen
goşmaça bilen)

Şu Kanun Türkmenistanyň Adatdan daşary we Doly ygtyýarly Ilçisiniň işiniň hukuk esaslaryny, hukuklaryny we borçlaryny, ony wezipä bellemegiň, wezipeden boşatmagyň we yzyna çagyrmagyň tertibini kesgitleýär.

1-nji madda. Türkmenistanyň Adatdan daşary we Doly ygtyýarly Ilçisi

1. Türkmenistanyň daşary ýurt döwletindäki Adatdan daşary we Doly ygtyýarly Ilçisi (mundan beýläk - Ilçi) bolýan döwletinde Türkmenistanyň resmi taýdan bellenen ýokary derejeli wekili bolup durýar.

2. Ilçi bolýan döwletinde Türkmenistana wekilçilik edýär, Türkmenistanyň Prezidentiniň we Türkmenistanyň Hökümetiniň adyndan çykyş hem-de hereket edýär, Türkmenistanyň daşary syýasat ugrunyň ýöredilmegini, Türkmenistanyň milli bähbitleriniň, özygtyýarlylygynyň, howpsuzlygynyň, çäk bitewüliginiň, bolýan döwletinde Türkmenistanyň raýatlarynyň we ýuridik şahslarynyň hukuklarynyň hem-de bähbitleriniň goragyny üpjün edýär.

3. Halkara guramasynyň ýanyndaky Hemişelik wekil wezipesi Adatdan daşary we Doly ygtyýarly Ilçi wezipesine deňelýär.

(2024-nji ýylyň 30-njy noýabryndaky Türkmenistanyň Kanunynyň redaksiýasynda).

2-nji madda. Ilçiniň işiniň hukuk esaslary

1. Ilçi öz işinde Türkmenistanyň Konstitusiyasyny, şu Kanuny we Türkmenistanyň beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalaryny, şeýle hem Türkmenistanyň halkara şertnamalaryny we halkara hukugynyň umumy ykrar edilen kadalaryny goldanýar.

2. Eger Türkmenistanyň halkara şertnamasynda şu Kanunda göz önünde tutulanylardan başga kadalar bellenen bolsa, onda halkara şertnamasynyň kadalary ulanylýar.

3-nji madda. Ilçiniň wezipä bellenilmegi

1. Öz üstüne ýüklenen wezipeleri ýerine ýetirmek üçin belent şahsy häsiýetlere eýe bolan, ýokary bilimi, zerur hünäri we guramaçylyk taýdan ukyp-başarnygy bolan Türkmenistanyň raýaty Ilçi bolup biler.

2. İlçi wezipesine bellenilen tertipde daşary ýurt döwletiniň deslapky razylgy (agreman) alnandan soň, Türkmenistanyň Daşary işler ministriň hödürlemegi boýunça Türkmenistanyň Prezidenti tarapyndan bellenilýär.

4 -nji madda. İlçiniň diplomatik derejesi

«Diplomatik derejeler hakynda» Türkmenistanyň Kanunyna laýyklykda, İlçä Türkmenistanyň Prezidenti tarapyndan Adatdan daşary we Doly ygtyýarly İlçi diýen diplomatik dereje berilýär.

5-nji madda. İlçi tarapyndan ynanç hatynyň gowşurylmagy we onuň wezipä girişmegi

1. Bellenilen döwletine gidýän İlçä Türkmenistanyň Prezidenti tarapyndan gol çekilen we Türkmenistanyň Daşary işler ministrligi tarapyndan berlen, kontrassiglenen ynanç haty, kabul edýän döwletiň baştutanyna şol ýurtda hereket edýän tertibe laýyklykda gowşurylýar.

2. İlçi, bolýan döwletinde özüniň wezipelerini ýerine ýetirmäge şol döwletde hereket edýän tejribä laýyklykda girişýär, ýagny:

1) ýa ynanç hatyny özüniň bellenen döwletiniň baştutanyna gowşuran pursadyndan;

2) ýa-da bellenen döwletinde daşary syýasat edarasynyň ýolbaşçysyna özüniň gelendigini habar beren we ynanç hatynyň tassyklan an n usgasyny gowşuran pursadyndan.

6-njy madda. İlçiniň birnäçe daşary ýurt döwletlerinde we halkara guramalarynda wezipä bellenilmegi

İlçi, eger bolýan döwletleriniň islendik biri tarapyndan garşylyk bildirilmese, onda ol şol bir wagtda döwletleriň birnäçesinde wezipä bellenip bilner. Ol, şeýle hem islendik halkara guramasynyň ýanynda Türkmenistanyň wekilligine bellenip bilner.

7-nji madda. İlçiniň wezipelerini wagtlaýyn ýerine ýetirmek

İlçiniň bolýan döwletinde wagtlaýyn bolmadyk halatynda onuň wezipelerini Türkmenistanyň İlçihanasynyň (mundan beýläk - İlçihana) diplomatik işgäri bolan, İşler wagtlaýyn ynanylan şahs ýerine ýetirýär.

8-nji madda. İlçiniň wezipesine bolan işgärler ätiýaçlygy

İlçiniň wezipesine işgärleriň ätiýaçlygy Türkmenistanyň Daşary işler ministrligi tarapyndan döredilýär.

İlçiniň wezipesine bolan işgärler ätiýaçlygyny döretmegiň we onuň işini guramagyň tertibi Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň hödürlemegi boýunça

Türkmenistanyň Prezidenti tarapyndan tassyklanylýan Türkmenistanyň diplomatik gullugynyň işgärler ätiýaçlygy hakynda düzgünnama arkaly düzgünleşdirilýär.

9-njy madda. Ilçiniň hukuklary

Ilçiniň şulara hukugy bardyr:

1) Türkmenistanyň Prezidentiniň, Türkmenistanyň Hökümetiniň, Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň tabşyrygy boýunça gepleşikleri geçirmäge;

2) bolýan döwleti bilen ikitaraplaýyn gatnaşyklaryň we Ilçihananyň işiniň meseleleri boýunça Türkmenistanyň Prezidentiniň, Türkmenistanyň Hökümetiniň, Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň garamagyna bellenen tertipde teklipleri bermäge;

3) Türkmenistanyň döwlet edaralaryndan, guramalaryndan we kärhanalaryndan Ilçihananyň ygtyýarlygyna girýän meseleleri çözmek üçin zerur maglumatlary we resminamalary bellenen tertipde almaga;

4) zerur bolan halatynda Türkmenistanyň Daşary işler ministrligi bilen ylalaşyp, bolýan döwletiniň çäginde daşary gysga wagtlaýyn gulluk iş saparyna gitmäge;

5) Ilçihananyň işgärlerini döwlet sylaglary bilen sylaglamak hakynda, olaryň derejesini we wezipesini ýokarlandyrmak, daşary ýurtdaky işiniň möhletini uzaltmak hakynda, şeýle hem düzgün-nyzam temmelerini bermek hakynda Türkmenistanyň Daşary işler ministrligine tekliplerini bermäge;

6) Ilçihananyň işiniň meseleleri, dolandyryş-tehniki işgärlerini höweslendirmek, olara düzgün-nyzam temmelerini bermek, işe kabul etmek we işden boşatmak hakyndaky meseleler boýunça buýruklary çykarmaga;

7) Türkmenistanyň Daşary işler ministrligi bilen ylalaşyp, Ilçihananyň işgärleriniň işini möhletinden ön ýatyrnak hakyndaky meseleleri çözmäge;

8) Ilçihananyň işgärleriniň we olaryň maşgala agzalarynyň Türkmenistana gelmek we beýleki ýurtlara gitmek meselelerini Türkmenistanyň kadalaşdyryjy hukuk namalaryna laýyklykda çözmäge;

9) Türkmenistanyň kanunlaryna, bolýan döwletiniň kanunçylygyna we halkara hukugynyň kadalaryna laýyklykda artykmaçlyklardan, immunitetlerden we beýleki hukuklardan peýdalanmaga.

10-njy madda. Ilçiniň borçlary

Ilçi şulara borçludyr:

1) özüniň bolýan döwletinde Türkmenistanyň, onuň raýatlarynyň we ýuridik şahslarynyň bähbitlerini goramaga;

2) Türkmenistanyň Prezidentiniň, Türkmenistanyň Hökümetiniň, Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň tabşyryklaryny ýerine ýetirmäge;

3) bolýan döwletiniň daşary we içeri syýasat meseleleri boýunça Türkmenistanyň Prezidentine, Türkmenistanyň Hökümetine, Türkmenistanyň Daşary işler ministrligine bellenen tertipde habar bermäge we bolýan döwleti bilen

Türkmenistanyň gatnaşyklaryny ösdürmek, degişli sebitde we tutuş dünýäde Türkmenistanyň bähbitlerini üpjün etmek boýunça teklipleri girizmäge;

4) bolýan döwletinde Ilçihana ýolbaşçylygy amala aşyrmaga, Ilçihananyň işgärleriniň arasynda wezipe borçlaryny paýlamaga, Ilçihananyň üstüne ýüklenen wezipeleri we borçlary ýerine ýetirmekde şahsy jogapkärçilik çekmäge;

5) bolýan döwletinde Türkmenistanyň bütewi syýasy ugrunyň ýöredilmegini üpjün etmäge we şu maksat bilen bolýan döwletinde Türkmenistanyň beýleki wekilhanalarynyň, döwlet edaralarynyň we guramalarynyň, kärhanalaryň we gaýry edaralaryň, olaryň wekiliýetleriniň hem-de hünärmenler toparlarynyň işini utgaşdyrmaga we oňa gözegçiligi amala aşyrmaga;

6) bolýan döwleti bilen Türkmenistanyň halkara şertnamalarynyň taslamalaryny taýýarlamak işine gatnaşmaga, bolýan döwleti bilen Türkmenistanyň ikitaraplaýyn şertnamalarynyň, şeýle hem Türkmenistanyň köptaraplaýyn şertnamalarynyň bolýan döwleti bilen gatnaşyklary babatda ýerine ýetirilişine umumy gözegçiligi amala aşyrmaga;

7) ýokary derejede döwletara, şeýle hem bolýan döwletine Türkmenistanyň resmi wekiliýetiniň hem-de wekilleriniň saparlaryny taýýarlamagy we alyşmagy amala aşyrmak işine gatnaşmaga;

8) bolýan döwletiniň ýolbaşçylary, döwlet häkimiýetiniň edaralary, pudaklaýyn dolandyryş edaralary, wezipeli adamlary, daşary syýasat we jemgyýetçilik birleşikleri, işewür, ylmy we medeni toparlaryň wekilleri, köpçülikleýin habar beriş serişdeleri, diplomatik wekilhanalaryň wekilleri bilen gatnaşyk saklamaga;

9) bolýan döwleti bilen özara bähbitli syýasy, söwda-ykdysady, ylmy-tehniki, medeni we beýleki ugurlar boýunça Türkmenistanyň hyzmatdaşlygynyň ösüşini üpjün etmäge, Türkmenistanyň döwlet edaralaryna hem-de zerur ýagdaýynda jemgyýetçilik birleşiklerine we işewür toparlarynyň wekillerine bolýan döwletiniň döwlet edaralary, jemgyýetçilik birleşikleri we işewür toparlarynyň wekilleri bilen gatnaşyklary ýola goýmak işine ýardam etmäge;

10) bolýan döwletinde Türkmenistanyň konsullyk edaralarynyň işine ýolbaşçylygy amala aşyrmaga;

11) bolýan döwletinde Türkmenistanyň daşary we içeri syýasaty, durmuş-ykdysady, medeni we ruhy durmuşy hakynda resmi habaryň ýaýradylmagyny üpjün etmäge, şol sanda özüniň şahsy gatnaşygy bilen Türkmenistana, onuň halkara giňişligindäki başlangyçlaryna hemmetaraplaýyn ýardam etmäge we oňyn garaýşy kemala getirmäge;

12) bolýan döwletinde Türkmenistanyň özüne degişli emlägi babatda eýeçilik hukugyny goramaga, onuň saklanylmagyny we rejeli peýdalanylmagyny üpjün etmäge;

13) bolýan döwletinde Türkmenistanyň daşary ýurtdaky bähbitlerine Ilçihananyň işgärleriniň mynasyp wekilçiligini, olaryň bolýan döwletiniň kanunlaryny, düzgünlerini, däplerini we dessurlaryny hormatlamaklaryny üpjün etmäge;

14) halkara hukugynyň kadalaryna we bolýan döwletiniň kanunçylygyna laýyklykda Ilçihana, beýleki diplomatik wekilhanalara, olaryň işgärlerine we maşgala

agzalaryna artykmaçlyklary we immunitetleri, şeýle hem şolara hukugy bolan beýleki raýatlara berilýän artykmaçlyklary we immunitetleri üpjün etmäge;

15) döwlet syrynyň we kanun tarapyndan goralýan beýleki syrlaryň goralmagyny guramaga, Ilçihananyň, onuň işgärleriniň we maşgala agzalarynyň howpsuzlygynyň zerur derejesini saklamak boýunça çäreleri görmäge;

16) bolýan döwletinde Türkmenistanyň daşary ýurtdaky edaralarynyň işini bellenen tertipde guramagy amala aşyrmaga;

17) Ilçihana bölünip berlen döwlet serişdeleriniň ýerlikli harçlanylmagyny, maliýe düzgüniniň berjaý edilmegini üpjün etmäge;

18) diplomatik we dolandyryş işgärleriniň işlemegi üçin zerur şertleri döretmäge, Ilçihananyň işini gowulandyrmak bilen baglanyşykly meseleler boýunça bellenen tertipde teklipleri girizmäge;

19) Türkmenistanyň kanunçylygy, halkara hukugynyň kadalary we Türkmenistanyň halkara şertnamalary bilen öz ygtyýaryna degişli edilen beýleki wezipeleri ýerine ýetirmäge.

11-nji madda. Ilçi wezipesinde bolmak bilen baglanyşykly çäklendirmeler

1. Ilçiniň şolara hukugy ýokdur:

1) mugallymçylyk, ylmy we döredijilik işinden başga, hak tölenilýän beýleki iş bilen meşgullanmaga;

2) özüniň ýa-da ynanylan adamlarynyň üsti bilen telekeçilik işi bilen meşgullanmaga;

3) Türkmenistanyň Prezidentiniň rugsady bolmasa, daşary ýurt döwletleriniň we halkara guramalarynyň sylaglaryny, hormatly we ýörite atlaryny kabul etmäge.

2. Ilçi bilen ýakyn ýa-da guda garyndaşlygynda bolan adamlaryň, (ata-enäniň, şol sanda perzentlige alanlaryň, är-aýalyň, çagalaryň, şol sanda perzentlige alnanlaryň, atanyň, enäniň, babanyň, mamanyň, agtyklaryň, süýtdeş we doly süýtdeş däl doganlaryň, şeýle hem är-aýalyň ata-enesiniň, süýtdeş we doly süýtdeş däl doganlarynyň we çagalarynyň, şol sanda perzentlige alnanlaryň) onuň ýolbaşçylygyndaky diplomatik wekilhanada işlemegine ýol berilmeýär.

12-nji madda. Ilçiniň maddy we durmuş-ýaşaýyş taýdan üpjünçiligi

Ilçiniň maddy we durmuş-ýaşaýyş taýdan üpjünçiliginiň şertleri we tertibi Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň hödürlemegi boýunça Türkmenistanyň Prezidenti tarapyndan tassyklanylýan Diplomatik gullugyň işgärlerini maddy we durmuş-ýaşaýyş taýdan üpjün etmek hakyndaky düzgünnama arkaly kesgitlenilýär.

13-nji madda. Ilçä we onuň maşgala agzalaryna berilýän esasy kepillikler

Ilçä we onuň maşgala agzalaryna şu aşakdaky esasy kepillikler berilýär:

1) Ilçi we onuň maşgala agzalary bolýan döwletinde wezipe ýagdaýyny we ýerli şertleri nazara almak bilen ýaşaýyş jaýy bilen üpjün edilýär;

2) Ilçiniň we onuň maşgala agzalarynyň daşary ýurda giden döwründe onuň Türkmenistanda hemişelik ýaşayan ýerindäki döwlet ýaşayyş jaý gaznasyna degişli ýaşayyş jaýyna bolan hukugy saklanyp galýar;

3) bolýan döwletinde Ilçä we onuň maşgala agzalaryna saglygy goraýyş hyzmaty bilen baglanyşykly meseleler Türkmenistanyň kadalaşdyryjy hukuk namalary arkaly düzgünleşdirilýär;

4) Ilçä we onuň maşgala agzalaryna Türkmenistanyň kanunçylygy tarapyndan bellenen tertipde we şertlerde pensiýa belleniýär.

14-nji madda. Ilçini yzyna çagyrmak

Ilçi ýa-da onuň maşgala agzalary abraýdan gaçyrýan etmişleri ýa-da gulluk ygtyýarlyklaryny mundan beýläk ýerine ýetirmekde ýaramaz netijelere getirip biljek hereketleri amala aşyran halatynda, ol Türkmenistanyň Prezidenti tarapyndan işläň möhletine garamazdan Türkmenistana yzyna çagyrylyp bilner.

15-nji madda. Ilçini wezipesinden boşatmak

Ilçi Türkmenistanyň Daşary işler ministriň tekliplamasy boýunça Türkmenistanyň Prezidenti tarapyndan wezipesinden boşadylýar.

16-njy madda. Şu Kanunyň güýje girmegi

Şu Kanun resmi taýdan çap edilen gününden güýje girýär.

**Türkmenistanyň
Prezidenti**

**Gurbanguly
Berdimuhamedow**

Aşgabat şäheri.
2016-njy ýylyň 23-nji noýabry.
№ 480-V.